

ricz Zsigmond kalandja is csupán ennyi figyelmet érdemel, hiszen ami a lány életében igazán értékes, az már kizárólag a saját döntésének volt a következménye.

BUDA ATTILA

(Kairozsz Kiadó, Budapest, 2007,
260 oldal, 2800 Ft)

VILCSEK BÉLA:

A telített pillanat

Vilcsék Béla legújabb tanulmánykötetének tizenhat darabja, bár különböző korszakokról, egyéniségekről, műfajokról és stílusokról ad számot, a szerző akkurátusságának köszönhetően szorosan illeszkedik egymáshoz. A rendszerező elv nemcsak a kötet címéből, hanem a két, keretet alkotó (első és utolsó) írásból is kiviláglik: azon intenzíven átél pillanatnak a megragadása, amely lehetővé teszi a műalkotás megszületését.

Az első tanulmányban Virginia Woolf *Orlandója* kapcsán, Bécsy Ágnes szavai nyomán a kohéziót adó elv kifejtését is hamar megtaláljuk. Eszerint a hagyományos alkotói kellékek alkalmazása, mint például a jellemrajz, a cselekmény vagy valamiféle tragédia ábrázolása, 1910 után tarthatatlanná

vált. A modern írók „helyette az úgynevezett telített pillanatnak, az élet és személyiség összetettségének, egy átlagos hétfői vagy keddi napnak az érzékletes megragadására tesznek kísérletet”. Ezen összetettség ihletében született prózai és lírai alkotásoknak, 20. századi alkotók munkáinak elemző bemutatása a kötet tartalma.

A záró tanulmányból kiderül, hogy a telített pillanat regényének, az *Orlandónak* főszereplője és annak sorsa Petőcz András ars poeticájává vált *Az utazó búcsúja* vagy a *Medúza* című költeményeinek születésekor. Hasonlóan Orlando titokzatos, mély álomba merüléseihöz, majd józan ébredéseihöz, a versek életre hívása válsághelyzetek feloldását jelzi. Vilcsék Béla szerint Petőcz a Woolf prózai műveiben fellelhető, de lírai természetű eljárásmodnak költői művekben történő alkalmazására vállalkozott.

A századelőről szóló fejezetben az irodalomtörténetés egy-egy jellegzetes alkotói személyiséget választott. A holnaposok és nyugatosok nemzedékének három költődraturgijával foglalkozó tanulmány a korabeli vállalkozások visszhangtalanságát fájjalja.

Ahogy a szerző megállapítja, a valódi, értéket hordozó irodalom és a színház összekapcsolásán fáradozó írókat évtizedekkel később fedezték

csak fel. József Attila szabadegyetemi előadásairól és esztétikai gondolkodásáról irodalomelméleti alaposágú sorokat olvashatunk. Babits Mihály létösszegző költeménye, a *Jónás könyve*, illetve a *Jónás imája* (ezt az előbbi kiegészítésének tartja Vilcsék Béla) szemléletmódjában összekapcsolódik a kötetben következő költő, Radnóti Miklós egyik eclogájával. Az ő munkaszolgálatáról, illetve az annak ideje alatt végzett alkotói tevékenységéről elmélkedő írás könyörtelen realitással tárja az olvasó elé a tényeket, adatokat az utolsó évekről, napokról.

A *Tamúsgáttétel* fejezetének legérdekesebbje talán a Faludy-recepciót (pontosabban annak hiányát) áttekintő darab. A matuzsálemi kort megért költő alkotásainak irodalomtörténeti helyét szükséges volna végre kijelölni, az életmű és az alkotó személyiség elválasztása nélkül.

A szerző irodalomtörténeti jártasságáról tanúskodik a különböző hangon és eltérő műfajokban megszólaló írók, költők produktumainak további két fejezetben történő értő elemzése. Hubay Miklós monumentális drámaköteteitől a fiatalon elhunyt Gérecz Attilán, valamint az úgynevezett arctalan nemzedéken keresztül a kortárs irodalmár, Szepes Erika első prózakötetéig és Turczi István költői tevékenységéig úgy olvashatunk mindenről, hogy közben már-már magunk is részesévé válunk az irodalmi alkotás folyamatának.

Az alapvetően hermeneutikai természetű látásmód segítségével nemhogy távolabb, de közelebb kerülünk az irodalom elméleti megközelítéséhez és gyakorlati megvalósulásához egyaránt, s ezzel párhuzamosan átélhetjük az irodalomtudósi tevékenység legapróbb nüanszeit és telített pillanatait.

MIHOLICS TÍMEA

(Parnasszus könyvek, Budapest, 2006,
248 oldal, 980 Ft)

BUDA ATTILA:

Teremtő utánzás Babits-tanulmányok

Vannak klasszikus alkotóink, akiknek helye az irodalmi kánonban megkérdőjelezhetetlen. Babits Mihály is közéjük tartozik. Egy ilyen klasszikus életművel való szembesülés újra meg újra kihívást jelent az irodalomértés számára. A köztudatban róla kialakult kép azonban mindenkor formálható és árnyalható.

Buda Attila Babits Mihály egész életművét átfogó tanulmánykötetet jelentetett meg. A szerzőt az irodalomtörténész érdeklődésének szellemi izgalma és a filológus alaposága egyként jellemzi. Könyvének címe az irodalom létmódjának kettősségét sugallja: egy író-költő egyszerre igyekszik megismerni azt a hagyo-